

Valtuustoaloite 5.12.2022

Hyviä palveluja tarvitaan myös elämän päätyttyä

Yleiseen keskusteluun nousee harvoin ihmisen kuolemaan ja etenkin kuoleman jälkeisiin päiviin ja viikkoihin liittyvät sosiaali- ja terveyspalvelut mukaan lukien hautaus- ja kuljetuspalvelut. Virallisesti kuoleman jälkeisistä toimista puhutaan vainajapalveluina. Vainajapalveluiden sisältöä- tai prosessikuvausta ei helposti löydä - jos löytää ollenkaan - hyvinvointialueen palveluvalikoimasta, vaikka iso osa niistä on hyvinvointialueen vastuulla ja toteuttamia.

Palvelujen kokonaisuus on vaikeasti hahmotettavissa sekä tavallisille ihmisille että sote-ammattilaisille. Usein palvelut ja käytännötkin ovat vieraita, jos ei ole ollut omaisena tai läheisenä miettimässä, mitä kuoleman jälkeen pitäisi tehdä ja mihin ottaa yhteyttä. Jos kuolema tapahtuu äkillisesti esimerkiksi kotona, niin ohjeena on soittaa hätänumeroon 112 tai vaihtoehtoisesti terveyskeskuksen päivystysnumeroon.

Ihmisen kuoleman jälkeen tapahtuvat asiat perustuvat useisiin lakeihin, joita ovat muun muassa Hautaustoimilaki 457/2003, Kirkkolaki 1054/1993, Laki ortodoksisesta kirkosta 985/2006 ja Terveysturvallisuuslaki 1280/1994.

Suomessa käytännön viranomaisvalvonta on kahdella valtion organisaatiolla. THL (Terveysturvallisuuden ja hyvinvoinnin laitos) vastaa kuolemaan johtaneiden syiden selvittämisen ohjauksesta ja valvonnasta. Aluehallintoviraston (AVI) vastuulle kuuluu vainajan käsittelyn ja hautaamisen valvonta terveydensuojelun näkökulmasta. THL teki vuosina 2019 ja 2020 kyselyn vainajien käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyville toimijoille. Kartoituksessa haluttiin saada selville kehittämistarpeita, jotka liittyvät vainajien käsittelyyn, kylmäsäilytystilojen ylläpitoon, riittävyteen ja tietojen kirjaamiseen.

www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140596/URN_ISBN_978-952-343-567-4.pdf

Keskeinen viesti selvityksen pohjalta on, että kaikilla suuralueilla (Hyvinvointialueilla) vainajatoiminta olisi tarpeen nostaa kehittämisen osa-alueeksi ja laatia alueellinen vainajien säilyttämisen, kylmätilojen ja logistiikan strategia sekä asiaa täydentävät ohjeet ja prosessikuvaukset. Kartoituksessa todetaan, että mukaan tulisi ottaa kaikki tahot, jotka prosesseihin osallistuvat, erityisesti terveydenhuolto, vanhuspalvelujen tuottajat, hautaustoimistot, kuljetusyritykset sekä seurakunnat. Tällä hetkellä vainajaa saatetaan siirtää kylmätilasta tai kunnasta toiseen, kun kylmätiloista on joissakin kunnissa pulaa ja toisissa kunnissa niitä saattaa olla yli oman tarpeen.

Pirkanmaan hyvinvointialueen tulee olla vainajapalveluidenkin osalta yhteistyön ja palvelujen kehittämisen kärjessä.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Pirkanmaan hyvinvointialueelle laaditaan vainajapalveluiden suunnitelma investointiehdotuksineen sekä palvelua tukevat ohjeet ja prosessikuvaukset.

Tuula Petäkoski-Hult (sd.)

Riitta Ollila (sd.)

Pekka Järvinen (sd.)

Jenni Jokinen (sd.)

Atanas Aleksovski (sd.)

Joni Kumlander (sd.)

Markku Virkamäki (sd.)

Lotta Hamari (sd.)

Ulla Kampman (sd.)

Taru Tolvanen (sd.)

Hanna Laine (sd.)

Marjo Mäkinen- Aakula (kesk.)

Mervi Veijola (vas.)

Milka Hanhela (vas.)

Leena Mankinen (sd.)
Tarja Jokinen (sd.)
Johanna Loukaskorpi (sd.)
Ilmari Nurminen (sd.)
Kirsi Kaivonen (sd.)
Ulla Kampman (sd.)
Roope Lehto (sd.)